

Heemkundevereniging "Leeuwen"

Opgericht 6 mei 2009

1 april 2013

Vierde jaargang

Nr. 1

Pag.

In dit nummer:

Nieuw wijkje Leeuwenborgh staat op adellijke grond. 1

Berichten uit de historische sectie. Johanna Kolvenbach, het verhaal van een Leeuwense dienstmeid 2 3

Werkgroep geschiedenisboek Boven-Leeuwen 4

Boek "Het klooster aan de dijk" vanaf 19 april te koop 4

Bestuur

- Jan van Gelder, voorzitter
- Toon Banken, secretaris
- Cees van den Akker, penningmeester
- Ellen Brons, coördinatie historisch onderzoek en PR
- Theo Huisman, sponsorwerving
- Jos van Oijen, bestuurslid

Nieuwsbrief

Nieuw wijkje Leeuwenborgh staat op adellijke grond.

Op 18 maart 2013 zijn 28 woningen en 6 appartementen in het wijkje Leeuwenborgh aan de Molenstraat te Boven-Leeuwen opgeleverd. De overdracht vond plaats door middel van de onthulling van een informatiebord dat daar neergezet is op initiatief van de Heemkundevereniging Leeuwen.

In 2009 werden na uitvoerig bodemonderzoek de resten van een kasteeltoren (donjon) ontdekt. De afmetingen hiervan zijn in de bestrating van het pleintje bij deze woningen duidelijk met "kinderkopjes" weergegeven.

Deze donjon is met grote zekerheid onderdeel van het voormalige huis Leeuwenborgh.

Dit huis wordt in de geschiedschrijving aangeduid als "Huis ende hoffstat tot Leeuwen op den berge". Dit complex heeft gestaan aan de Molenstraat op de heuvel waarop ook de windmolen van Boven-Leeuwen heeft gestaan, nabij de huidige Trambaan. Het huis wordt vanaf 1402 vermeld en is

dan in het bezit van de heren van Leeuwen.

Van het huis zijn geen bouwkundige details bekend, ook op het kadastraal minuutplan is geen bebouwing aanwezig. De resten van de gevonden donjon hebben een afmeting van 10 x 10 meter en zijn omgeven door een gracht. Op basis van aardewerk dat in de gracht en in de nabijgelegen greppels is gevonden, wordt het complex in de 12^e-13^e eeuw gedateerd.

In de resten van de donjon is veel natuursteen aangetroffen en dateert daarmee uit een periode dat baksteen nog niet geproduceerd werd.

Adel verplicht. De Heemkundevereniging Leeuwen hoopt dat de bewoners van deze adellijke grond zuinig zijn op het informatiebord en de aparte bestrating in ere houden.

Foto's Bert van Swam

Het dagelijks bestuur van de Heemkundevereniging bij het zojuist onthulde bord.

*Berichten uit de historische sectie****Johanna Kolvenbach, het verhaal van een Leeuwense dienstmeid****door Jos van Oijen*

Johanna werd geboren in Leeuwen als dochter van de uit Rheinbach, Duitsland, afkomstige schrijnwerker Jacob Kolvenbach die met de Leeuwense Jenneke Smits was getrouwd. Op 9 september 1796 werd ze rooms katholiek gedoopt in Leeuwen. Ze groeide op in een gezin van negen kinderen waarvan er twee voor hun derde jaar overleden. In 1808 werd Johanna dienstmeid bij de familie Gobelius Schadd. Jan Johannes Nicolaas Gobelius Schadd was het enige kind van de hervormde predikant Albertus Johannes Gobelius Schadd en Petronella Bierman. In 1801 studeerde hij af als meester in de rechten aan de universiteit van Harderwijk. Op 9 december 1803 trouwde hij met Elisabeth Ludolphina Meijnhardt. Mr. Gobelius Schadd was in Leeuwen werkzaam als notaris. In 1810 werd hij benoemd tot burgemeester van Leeuwen.

Gobelius Schadd woonde op Lust tot Rust. De familie Kolvenbach woonde daar vlakbij aan 'den Dijk' 118 waar ze waarschijnlijk hun woning huurden van de weduwe Antoon van Elk. Op onderstaande kadasterkaart uit 1821 is dit het rode blok rechts van 739.

Op de classificatierol, een soort belastinglijst, van 1817 staat Johanna met haar zus Arnolda (die op de rol Arnoldus werd genoemd) en broer Peter genoemd. Daarnaast had de familie nog een knecht en dienstmeid.

Op 1 januari 1818 is de gemeente Leeuwen opgegaan in de gemeente Wamel. Gobelius Schadd werd de schout van de gemeente die dan 'schoutambt' heet. Zijn zwager Thomas Hendrik Meijnhardt die burgemeester van Wamel was kreeg nu die functie in Dreumel.

In 1820 werd Johanna zwanger. Ze was niet getrouwd en de vader onbekend. Normaal werd een zwangere dienstmeid ontslagen maar Johanna mocht bij de familie Schadd blijven. Op 21 januari 1821 beviel ze van een zoon die ze naar haar vader noemde: Jacobus. Bij de bevalling op deze koude winteravond was de Drutense vroedmeester van Diest aanwezig. Er werd goed voor Johanna gezorgd. Johanna bleef gewoon bij de familie Schadd werken. Haar zoon Jacobus werd waarschijnlijk door zijn grootmoeder opgevoed. Hij woonde met zijn grootmoeder en een paar tantes in hetzelfde huis.

Op 15 augustus 1822 werd Mr. Gobelius Schadd benoemd tot hoofdamtenaar in de kolonie Suriname waar hij ontvanger werd van het kantoor der kas tegen de wegloopers en der staatsgelden. In maart van het daaropvolgende jaar werd hij als schout opgevolgd door zijn zwager George Frederik Albert Meijnhardt. In juni vertrok Gobelius Schadd naar Suriname. Zijn vrouw en de drie dochters gingen niet mee. Zij zijn naar de Kloosterstraat 305 in het centrum van IJsselstein vertrokken. .

Heemkundevereniging Leeuwen

Of ze direct hun dienstmeid Johanna Kolvenbach meegenomen hebben is niet duidelijk. Misschien bleef ze met het andere personeel nog een tijdje op Lust tot Rust. Met de voormalige burgemeester van Leeuwen ging het niet goed in Suriname. Al na twee maanden kwam hij op vijfenveertigjarige leeftijd te overlijden aan een zeer kwaadaardige rotkoorts. In maart 1824 werd Lust tot Rust verkocht en moet Johanna zeker vertrokken zijn.

Johanna Kolvenbach bleef dienstmeid bij de weduwe Gobelius Schadd. In 1839 richtte Albertina Johanna Maria Gobelius Schadd met haar moeder in de Muntstraat in Wijk bij Duurstede een instituut voor Jonge Jufvrouwen op. Dit pand is daar nu nog te vinden aan de Muntstraat 21-25.

**INSTITUUT
van Opvoeding en Onderwijs.**
(37624 De Ondergeteekende, na bekomene admmissie, voornemens zijnde met 10. September e. k., een INSTITUUT voor JONGE JUFVROUWEN op te rigten, in het aangenaam gelegene Wijk bij Duurstede, heeft de eer hare Inrigting Ouders en Voogden aan te bevelen. Het Onderwijs zal zich bepalen tot de Nederduitsche, Fransche en Hoogduitsche Talen, Algemeene en Vaderlandsche Geschiedenissen, Fabelleer, Aardrijks-, Schrijft- en Rekenkunde, en verder in die Wetenschappen en Handwerken, welke tot eene beschaafde Vrouwelijke Opvoeding veresh worden.
Voor eene zedelijke en Godsdienstige vorming zal men de nauwkeurigste zorg dragen, en de lichamelijke gezondheid op alle mogelijke wijzen bevorderen, waartoe het ruime schoolgebouw en de bijliggende tuin, bijzonder kunnen medewerken.
De Prospectussen zijn verkrijgbaar bij den Heer Predikant P. van der Willigen, te Tiel; bij den Heer Prins, Boekverkooper, op de Heerengracht bij de Leliestraat, en bij Js. Ter Haar, N. en z. zijds Voorburgwal, N°. 55, te Amsterdam; bij den Heer G. C. Trelenius Kruitthoff, op de Hoogstraat, te Rotterdam; bij den Boekverkooper K. Fuhri, te 's Gravenhage en bij den Heer C. A. Vieweg, stads Boekdrukker te Nijmegen.
(Was get.) A. J. M. GÖBELIUS SCHADD.
Burgemeester en Wethouders der stad Wijk bij Duurstede, zien hebbende bovenstaande Kennisgeving, aarzelen niet, het Instituut van Mejufvrouw A. J. M. GÖBELIUS SCHADD, zoodanig in de aangename ligging der stad, het ruime Lokaal, als de geschiktheid der Onderwijzeres, aan Ouders en Voogden aan te bevelen.
WYK BIJ DUURSTEDÉ, 19 Augustus 1839.
Burgemeester en Wethouders voornoemd,
(Was get.) J. MARIËNHÖFF,
Ter Ordonnantie van dezelve,
(Was get.) C. C. HERMSEN.

Op 21 apr 1852 trouwde de zoon van Johanna, Jacobus, in Wamel met Maria van Dreumel. Op de trouwakte staat dat Johanna in Wijk bij Duurstede woont. In 1852 verhuisde de dames kostschool naar Huize Hoogerlust in Breukelen en Johanna ging mee.

Albertina Johanna Maria Gobelius Schadd trouwde op 26 jul 1855 in Utrecht met notaris Everhardus Pieter Temminck en verhuisde daarbij van Breukelen naar de Lange Nieuwstraat in Utrecht. Elisabeth Ludolphina Meijnhardt, de moeder van Albertina, woont dan nog steeds bij haar net als hun dienstmeid Johanna Kolvenbach.

Op 29 september 1858 was Johanna 50 jaar in dienst bij de familie en werd daarvoor onderscheiden met een getuigschrift en een zilveren penning.

*— Eergister avond heeft de hoogleeraar S. Karsten de winter-vergaderingen van de afdeling Utrecht der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen met eene voorlezing, ook voor vrouwen, geopend. Hij sprak over schoonheid en schoonheidsgevoel, vooral in toepassing op kunsten, wetenschappen en industrie. Na deze lezing werden, behalve aan verschillende personen, wegens edelmoedige bedrijven, ook getuigschriften afgegeven aan twee dienstmeiden: Joha. Kolvenbach, die gedurende 50 jaren in dienst der familie van den notaris Temminck geweest is, en Hendra. Brans, die 40 jaren bij de familie van den heer C. J. van Veldhoven doorbragt.

Op 16 maart 1864 vertrok Johanna op 68 jarige leeftijd bij de familie Gobelius Schadd die ze dan 55 jaar gediend heeft. Op 29 maart werd ze in de gemeente Druten ingeschreven op het adres van haar zoon Jacobus waar ze 4 jaar later op 20 mei 1868 komt te overlijden.

Geraadpleegde bronnen:

Bevolkingsregister gemeente Wamel

www.watwaaswaar.nl

Regionaal archief Nijmegen Inv. 1030 1.3 19

Memorie van successie

H. Meijer, Regionaal Historisch Centrum Zuidoost Utrecht

Wikipedia

Algemeen Handelsblad 24-08-1839

Bevolkingsregister Utrecht 1850-1860

Utrechtse provinciale en stads-courant 5 november 1858

Boek "Boven-Leeuwen". De geschiedenis van Hlaiwah tot Boveneind

Eind 2010 is een werkgroep, onder andere bestaande uit de initiatiefnemers Therus van Sommeren, Cor van den Heuvel en Guus van Heck, begonnen aan een geschiedenisboek over Boven-Leeuwen. Vanaf april 2011 werkt ook heemkundevereniging Leeuwen mee aan dit boek.

Die geschiedenis begint in de steentijd en eindigt in 2000. De laatste honderd jaar is er pas sprake van Boven Leeuwen. Dat betekent dat dit boek zeker niet alleen voor de inwoners van het bovineind bedoeld is.

Het boek zal in oktober van dit jaar verschijnen in de Tweestromenlandreeks. Bij de presentatie van het boek zal in Boven-Leeuwen in "D'n Dulper" een bijeenkomst worden georganiseerd waarbij, na betaling, het boek in ontvangst genomen kan worden. De prijs van het boek zal circa €25,00 bedragen. Als u er zeker van wilt zijn dat u een exemplaar krijgt, kunt u nu al intekenen voor dit boek. Intekenlijsten zijn op een aantal plaatsen, waaronder D'n Dulper, verkrijgbaar.

Heemkundevereniging Leeuwen *De Heemkundevereniging is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel*

Bankrekening: 14.95.51.274

Secretariaat:

Rozenstraat 15

6658 WS Beneden-Leeuwen

Telefoon: 0487-593505

E-mail: toon.banken@planet.nl

Redactie: ellenbrons@zonnet.nl telefoon 0487-592441

Sluit Leeuwen in uw hart!
Wordt lid van onze
vereniging.

**de contributie bedraagt
slechts € 10,00 per jaar.**

Boek "Het klooster aan de dijk" vanaf 19 april te koop

Ellen Brons

Het klooster aan de dijk was en is een begrip in het Land van Maas en Waal. De godvruchtige Leeuenaar Willem van Mook liet in 1874 dit klooster bouwen achter de Waalbanddijk in Leeuwen om het katholieke onderwijs te bevorderen. Om dit doel te bereiken haalde hij de zusters Franciscanessen van Oirschot naar Leeuwen, die sindsdien honderden meisjes en vrouwen uit een groot gedeelte van Maas en Waal hebben opgeleid. Daarnaast verzorgden de zusters bejaarden, zowel mannen als vrouwen, in Huize St. Jozef, een apart gedeelte van het klooster.

Helaas is het klooster in 1964 voor een groot deel afgebrand, waarna de zusters terug geroepen zijn naar het moederhuis in Oirschot en het klooster gesloopt is.

Door gebruik te maken van de aantekeningen van de zusters zelf en deze te verluchten met vele foto's van bijvoorbeeld schoolklassen, hoopt de samenstelster, die bestuurslid is van de Heemkundevereniging Leeuwen, een bijdrage te hebben geleverd aan de geschiedschrijving van zowel Boven- als Beneden-Leeuwen.

Het boek kost €19,50 en is te koop bij de samenstelster (telefoon zie boven) of bij de Readshop te Beneden-Leeuwen

